

С.Я. Король (Київський національний торговельно-економічний університет, Україна)

Т.Л. Бондар (Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Україна)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНІЙ ГАЛУЗІ

У статті проаналізовано стан державного регулювання у лікєро-горілчаній галузі щодо забезпечення якості продукції. Розглянуто систему ліцензування, сертифікації і стандартизації виробництва лікєро-горілчаної продукції та стягнення акцизного податку, надано рекомендації щодо їх удосконалення.

Ключові слова: лікєро-горілчана галузь, якість продукції, державне регулювання, ліцензування, стандартизація, сертифікація, акцизний податок.

Рис. 1. Літ. 20.

С.Я. Король (Киевский национальный торгово-экономический университет, Украина)

Т.Л. Бондарь (Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета, Украина)

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ В ЛИКЕРО-ВОДОЧНОЙ ОТРАСЛИ

В статье проанализировано состояние государственного регулирования в ликєро-водочной отрасли на предмет обеспечения качества продукции. Рассмотрена система лицензирования, сертификации и стандартизации производства ликєро-водочной продукции и взъскания акцизного налога, предоставлены рекомендации относительно их усовершенствования.

Ключевые слова: ликєро-водочная отрасль, качество продукции, государственное регулирование, лицензирование, стандартизація, сертификация, акцизный налог.

S.Y. Korol (Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine)

T.L. Bondar (Vinnytsya Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine)

STATE REGULATION OF SPIRITS & LIQUEUR INDUSTRY

The article analyzes the current condition of state regulation in the spirits & liqueur industry and the issue of product quality in particular. The system of licensing, certification and standards within spirits & liqueur production is considered highlighting the excise duties; recommendations on their improvement are given.

Keywords: spirits & liqueur industry; product quality; state regulation; licensing; standardization; certification; excise duty.

Постановка проблеми. Трансформація економіки України свідчить про те, що ринковий механізм не в змозі привести її у відповідність до інтересів суспільства. Державне регулювання повинно забезпечити виконання соціально-економічних завдань розвитку суспільства. Пошук ефективних засобів їх реалізації особливо актуальний для такої суперечливої за своїми наслідками галузі, як лікєро-горілчана: з одного боку, вона відіграє помітну роль у формуванні Державного бюджету України, а її продукція користується незмінним попитом, з іншого – надмірне вживання останньої має негативні соціальні наслідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню механізмів ринково-го та державного регулювання економіки приділялась увага у численних нау-

кових публікаціях. Зокрема, роль держави в соціально-економічному розвитку суспільства та перспективи поєднання ринкового й державного механізмів регулювання вивчали М.З. Валович [8] і Н.М. Вдовенко [9]. Питання фальсифікації алкогольної продукції та контролю її якості розглядали О.В. Вишнікіна [16], Л.Ю. Крестьянполь [15], О.А. Лихолат [16], Ф.О. Чмиленко [16]. Особливості стандартизації, сертифікації продукції та споживчої політики висвітлювали такі вчені, як Т.П. Галушкіна та О.В. Ліпанова [10]. Нормативно-правові аспекти ліцензування господарської діяльності в Україні досліджувала Н.М. Чеботарьова [20]. Проблемам застосування податкових важелів у регулюванні різних економічних систем приділяли увагу А.Б. Дрига [13], В.І. Коротун [14], І.І. Хлебнікова [19] та інші науковці.

Невирішені частини проблеми. Однак, незважаючи на значимість проведених досліджень, недостатньою залишається роль держави у сприянні вирішенню саме суспільно важливих проблем через залучення фінансового і матеріально-технічного потенціалу підприємницьких структур, підвищення соціальної відповідальності підприємств за результати своєї діяльності. Не є винятком і лікєро-горілчана галузь, де не визначено механізм узгодження інтересів держави, виробників і споживачів.

Виходячи з цього, **метою дослідження** є пошук ефективних важелів державного регулювання, спроможних спрямувати підприємства лікєро-горілчаної галузі на реалізацію суспільно важливих соціально-економічних завдань.

Основні результати дослідження. Для держави вирішення соціальних проблем повинно мати пріоритетний характер — цього вимагає, зокрема, Конституція України. Вона покладає на державу відповідальність за забезпечення життя і здоров'я людини (ст. 3) та обов'язок захищати права споживачів, здійснювати контроль за якістю, безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт (ст. 42), гарантувати право на безпечне для життя й здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди (ст. 50) [1].

Зазначене стосується і механізмів державного регулювання діяльності підприємств лікєро-горілчаної галузі.

Варто підкреслити, що вітчизняний алкогольний ринок є одним із найбільш потужних і динамічних. Так, наприклад, за період з 2003 р. по 2010 р. виробництво лікєро-горілчаної продукції зросло на 15,8 млн. дал, або на 37,2%, при цьому експорт лікєро-горілчаної продукції у 2010 р. склав 8,6 млн. дал. [18]. Обсяг внутрішнього ринку в грошовому вимірі у 2010 р. становив 18–20 млрд. грн. [19]. Разом з тим, у 2011 р. відбулось падіння виробництва лікєро-горілчаних напоїв і спирту більш як на 20%, а експорт скоротився на 58% [8]. Названі цифри свідчать про наявність проблем у діяльності лікєро-горілчаних підприємств.

З огляду на специфіку даної галузі, існує потреба у створенні ефективного механізму регулювання у лікєро-горілчаній галузі через удосконалення економічної політики держави. Державне регулювання підприємницької діяльності не повинно залежати від форми власності на засоби виробництва і повинне здійснюватись за допомогою системи правових, економічних і соціальних заходів. Одним з індикаторів державної політики у лікєро-горілчаній галузі є оптимізація форм власності й регулювання діяльності підприємств державної

форми власності. Саме з метою формування й здійснення єдиної державної політики у сфері виробництва спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів і з урахуванням того, що підприємства, які їх виробляють, не підлягають приватизації, було затверджено Постанову Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення управління підприємствами спиртової та лікєро-горілочаної промисловості» від 29.06.1996 № 701, створено Концерн «Укрспирт» і визначено основні засади його діяльності [6]. До основних завдань Концерну «Укрспирт» відносяться такі:

- 1) забезпечення виробництва, проведення маркетингу ринку й освоєння нових ринків збуту спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів;
- 2) координація роботи об'єднань, підприємств та організацій, що беруть участь у виробництві спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів;
- 3) здійснення комплексу заходів із реалізації єдиної технічної політики, спрямованої на досягнення світового рівня технології виробництва та якості продукції.

Цей перелік охоплює майже всі процеси господарської діяльності лікєро-горілочаних підприємств. Проте не передбачено конкретних заходів, які б урахували і дозволяли зменшити негативні соціальні наслідки від порушення умов виробництва та реалізації алкогольної продукції. Як позитивний момент слід відзначити постановку завдання удосконалення технології виробництва та підвищення якості продукції на підприємствах Концерну «Укрспирт».

Нові умови, на які орієнтується Україна зі вступом до СОТ, потребують певних змін, в тому числі і в системі технологічного регулювання виробництва для забезпечення випуску якісної та конкурентоспроможної продукції. Зокрема, зобов'язання щодо членства України в СОТ, заходи Плану дій Україна – ЄС, умови надання Україні позики Світового банку на підтримку політики розвитку вимагають від української сторони проведення адаптації українського законодавства до європейського, гармонізацію нормативної бази з міжнародними і європейськими стандартами, поступового переходу від обов'язкової сертифікації до оцінки відповідності за вимогами технічних регламентів, зміцнення та розвинення спроможності українських інституцій у сфері ринкового нагляду на основі досвіду держав-членів ЄС [12].

Серед основних правових і економічних засобів впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, що визначені Господарським кодексом України 16.01.2003 № 436-IV (ст. 12 та 17), для лікєро-горілочаної галузі найбільш важливими є ліцензування, сертифікація, стандартизація й оподаткування [2].

Системне регулювання діяльності підприємств лікєро-горілочаної галузі здійснюється відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 15.09.1995 № 481, в якому зазначаються основні засади державної політики щодо виробництва, експорту, імпорту, гуртової і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та забезпечення їх високої якості й захисту здоров'я громадян. Ст. 2 цього закону визначає, що виробництво алкогольних напоїв здійснюється суб'єктами господарювання за умови одержання ліцензії [3].

Як визначено ст. 14 Господарського кодексу України, ліцензування господарської діяльності як засіб державного регулювання у сфері господарювання повинно забезпечувати захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства й окремих споживачів [2].

Так, ліцензія на виробництво лікєро-горілочаних виробів є важливим засобом державного регулювання, що передбачає:

- контроль обсягів виробництва лікєро-горілочаної продукції (перелік видів спиртів та алкогольних напоїв, які мають право виробляти суб'єкт господарювання, а також перелік знаків для товарів і послуг, які може використовувати суб'єкт господарювання для виробництва алкогольних напоїв);

- контроль за здійснюваною діяльністю (дотримання технологічних циклів і проходження атестації виробництва продукції);

- можливість припинення діяльності за особливими підставами державними органами.

Те, що існуюча система ліцензування є недосконалою, підтверджують такі факти: ліцензія видається за умови отримання дозволів від органу державного пожежного нагляду й територіального управління Державного комітету України з нагляду за охороною праці, довідки від органу державної санітарно-епідемічної служби про санітарно-технічний стан виробництва і безпеки праці й атестату виробництва від уповноваженого органу виконавчої влади. Встановлений перелік підстав отримання ліцензій на виробництво лікєро-горілочаної продукції в Україні певним чином зважає на дотримання суб'єктом господарювання технологічних регламентів виробництва, але якість продукції залишається поза увагою.

З іншої боку, підстави для призупинення дії ліцензії або її анулювання прямо не враховують наявність на підприємстві порушень цих технологічних регламентів при виробництві продукції або споживчої політики щодо реалізації лікєро-горілочаної продукції. Якість продукції знову не враховано. Серед підстав для анулювання ліцензії в Україні лише один пункт – рішення суду про встановлення факту фальсифікації суб'єктом господарювання алкогольних напоїв, певним чином враховує якісні параметри продукції.

Фальсифікованою в Україні визнається продукція, виготовлена з порушенням технології або неправомірним використанням знака для товарів і послуг чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а також неправомірним відтворенням товару іншої особи. На практиці тільки у 2011 р. податковою міліцією ліквідовано 568 виробництв фальсифікату, з яких понад 40% спеціалізувалося на незаконному виготовленні лікєро-горілочаних виробів [11]. Так, на початок 2011 р. в Україні діяло 65 ліцензій на виробництво горілки і лікєро-горілочаних виробів, 352 – на право гуртової торгівлі алкогольною продукцією і 103 тис. – роздрібною [11].

Анулювання ліцензії у разі встановлення факту фальсифікації і відповідного рішення суду могло б бути дієвим засобом захисту споживача. Проте, як зазначає Л.Ю. Крестьянполь, науковий співробітник лабораторії проведення досліджень НДЕКЦ при УМВС України у Волинській області, «величезна кількість способів боротьби проти фальсифікації (прим. авторів – алкогольної продукції) ... насправді свідчить про їхню повну нездатність захистити продукт» [15].

Цю думку підтримують і О.А. Лихолат, О.В. Вишнікіна та Ф.О. Чмиленко, які зауважують, що: «згідно з різними експертними оцінками, досить велика кількість алкоголю, споживаного населенням, виробляється або імпортується нелегально. Частина його являє собою звичайну продукцію, виготовлену на лікєро-горілочних заводах і виведену тим чи іншим способом з-під акцизу. Інша частина нелегального алкоголю представлена контрафактною продукцією, що вироблена під чужою торговельною маркою з порушенням авторських прав» [16, 5].

Особливості і недоліки процедури експертизи справжності, якості й безпеки алкогольної продукції провокують виробників на порушення технології виробництва – використання неякісної сировини (спирту, води, компонентів рослинного походження і синтетичних добавок) [16, 6].

Проведений аналіз стану ліцензування у лікєро-горілочній галузі дозволяє зробити такі висновки:

- переважна більшість порушень є наслідком низької соціальної відповідальності виробників лікєро-горілочної продукції;
- удосконалення процедури ліцензування й анулювання ліцензії, боротьба з нелегальним виробництвом і фальсифікацією лікєро-горілочної продукції становлять єдину системну проблему і повинні вирішуватись комплексно;
- основою для видачі ліцензії на виробництво тільки якісної продукції є удосконалення процедури її стандартизації та сертифікації.

Слід зазначити, що в межах ЄС питання безпеки та якості виробництва та надходження харчових продуктів від «виробника до споживача» регулюється спеціальними директивами. В Україні необхідно підвищити вимоги до ліцензування підприємств-виробників лікєро-горілочної продукції, дотримання технології виробництва та забезпечення належної якості продукції. Для цього пропонується послідовно ввести, як обов'язкову умову видачі ліцензій, впровадження на підприємствах лікєро-горілочної галузі державного стандарту ДСТУ ISO 9001:2000 «Системи управління якістю: вимоги», який ідентичний міжнародному стандарту ISO 9001:2000 Quality management systems – Requirements. Це допоможе контролювати якість і відповідність продукції технологічним нормам і вимогам, забезпечить споживачів безпечною для життя та здоров'я продукцією. Проте впровадження системи управління якістю можливе лише за умови врахування інтересів і, що дуже важливо, готовності всіх зацікавлених сторін (підприємств галузі, контролюючих і наглядових органів, споживачів і стратегічних партнерів). В іншому разі такі дії можуть призвести до незворотної руйнації системи технічного регулювання й технологічного забезпечення виробництва в Україні, виробничих і ринкових зв'язків, порушення конституційних прав громадян на споживання безпечної продукції.

Однак на період переходу до оцінювання відповідності продукції за вимогами технічних регламентів в Україні, як і в інших країнах, актуальним залишається її обов'язкова сертифікація. Так, відповідно до міжнародних стандартів, зокрема нормативного документа Комісії «Кодекс Аліментаріус», система перевірки та сертифікації харчових продуктів повинна застосовуватись всюди, де тільки це необхідно. Це дасть змогу забезпечити відповідність харчових продуктів, систем їх виробництва та усунути ризики, які виникають як від са-

мих харчових продуктів, так і від недобросовісної практики їх збуту [5]. Цим правом користуються країни-члени СОТ, в яких розроблені переліки продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації. В Європейському Союзі також діє могутня система захисту прав споживачів, яка передбачає захист від споживання харчових продуктів, що можуть становити загрозу життю та здоров'ю людини. Реалізувати харчові продукти без підтвердження їх безпечності відповідними документами, виданими або визнаними в межах ЄС, через ринкову мережу неможливо. В ЄС діють 84 органи з сертифікації харчових продуктів (в тому числі в Англії – 23, в Німеччині – 10, в Іспанії – 10), висновки яких дозволяють споживачам довіряти якості та безпечності харчових продуктів [19].

В Україні відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 №1023-ХІІ [4] та Переліку товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації, затвердженого наказом Держстандарту України від 01.02.2005 №28 [7], з метою забезпечення безпеки життя, здоров'я споживачів лікєро-горілочної виробництва підлягають обов'язковій сертифікації.

Сертифікація продукції йде у комплексі зі стандартизацією. Існують відповідні державні стандарти, державні санітарні правила та норми, державні епідеміологічні норми, якими встановлено вимоги до вмісту токсичних елементів, альдегідів, сивушних масел, метилового спирту, синтетичних барвників, радіонуклідів. Тобто формальні вимоги до контролю за якістю лікєро-горілочної продукції державою встановлено. Однак про ефективність названих нормативних документів можна говорити лише за результатами контролю їх дотримання на практиці, для чого мають бути створені відповідні організаційні, технічні й технологічні умови та законні підстави. Так, Господарський кодекс України, зокрема статті 19, визначає сфери державного контролю і нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання. Дана стаття передбачає контроль якості продукції у сфері споживання, хоча доцільно розпочати його вже у сфері виробництва, оскільки передбачений на цьому етапі контроль технічних регламентів не може забезпечити потрібну якість, якщо, наприклад, використана сировина не буде відповідати встановленим вимогам [2].

Ураховуючи спрямованість законодавчих актів та існуючу практику, можна зробити висновок, що для держави найбільш важливим є інший аспект господарської діяльності лікєро-горілочних підприємств – наповнення Державного бюджету. Як зазначалось, лікєро-горілочній галузі тут належить не останнє місце. Серед податків, які сплачують виробники лікєро-горілочної продукції, важливу роль відіграє акцизний податок, який забезпечує значні надходження до бюджету (щорічно понад 5,5 млрд. грн. [17]).

За своїм характером лікєро-горілочна продукція має своєрідні підстави для обкладання даним податком: з одного боку, вона є високорентабельною, а з іншого – відноситься до такої групи товарів, яка з урахуванням її шкідливої дії на здоров'я населення, потребує посиленого регулюючого впливу для зменшення обсягу споживання.

Незважаючи на те, що декларується стабільність податкового законодавства, спостерігається постійне зростання ставок акцизного податку (рис. 1), що у поєднанні зі зростанням обсягів виробництва і продажу лікєро-горілочної продукції виражається у збільшенні загальної суми бюджетних надходжень.

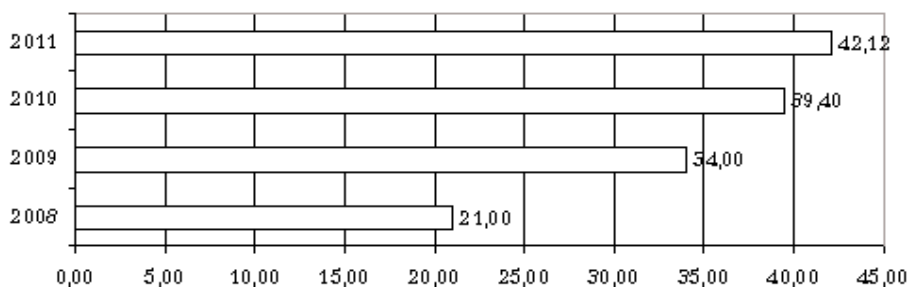

Рис. 1. Динаміка росту ставки акцизного збору на 1 л стовідсоткового спирту в Україні, грн. [12]

Так, за останні чотири роки ставка акцизного збору на 1 л стовідсоткового спирту збільшилась на 100%. Виходячи з цього, можна припустити, що і ціни на лікєро-горілочну продукцію збільшились на 10–20%. Подібна ситуація має серйозні негативні наслідки. «Як зазначає генеральний директор Української алкогольної компанії «Олімп» Ю. Самойлова, в умовах зменшення споживчої спроможності населення дана ситуація призвела до зменшення споживання легальної горілки» [11]. Оскільки скорочення споживання алкогольної продукції в Україні є малоімовірним, компенсація відбувається за рахунок фальсифікації та зростання тіньового ринку, що ставить під загрозу життя й здоров'я людей. Тому завданням податкових органів має бути не тільки контроль за своєчасною сплатою податкових зобов'язань – важливим є недопущення випуску й продажу неякісної лікєро-горілочної продукції підприємствами-виробниками. В результаті зростає значення сертифікації, стандартизації та ліцензування виробництва і продажу лікєро-горілочної продукції й пошуку сучасних засобів запобігання фальсифікації.

Висновки. Зміни у системі державного регулювання діяльності у лікєро-горілочній галузі України необхідні і мають надзвичайно важливе значення для вирішення проблем, які гальмують її соціально-економічний розвиток. Необхідно особливу увагу звернути на розробку й реалізацію системи заходів, що забезпечать високу якість лікєро-горілочної продукції і зменшать ризик нанесення шкоди здоров'ю і життю населення. Для цього пропонується:

1. *Покращити систему ліцензування, стандартизації і сертифікації лікєро-горілочної продукції:* створити прозорі умови отримання ліцензій і підвищити вимоги до технології виробництва та якості продукції; узгодити процедуру видачі ліцензій та їх анулювання з проходженням сертифікації й дотримання вимог стандартизації; передбачити застосування штрафних (фінансових) санкцій за продаж алкогольних напоїв без сертифіката якості продукції та/або ліцензії.

2. *Привести податкову політику держави у відповідність потребам суспільства:* дотримуватись декларованих зобов'язань щодо стабільності податкового законодавства; забезпечити збалансоване виконання, акцизним податком фіскальної та регулюючої функцій; розробити і впровадити процедуру ліквідації нелегального виробництва, запобігання фальсифікації й обігу неякісної алкогольної продукції.

3. *Удосконалити систему технічного регулювання виробництва продукції:* розробити процедуру обов'язкового введення системи управління якістю і поетапного її впровадження на підприємствах галузі; передбачити спрощення процедури сертифікації і видачі ліцензій та подовження терміну її дії на підприємствах, на яких існує така система; внести зміни до ст. 19 Господарського кодексу України, які б дозволили врахувати проведення державного контролю у сфері виробництва щодо якості продукції при відпуску її з підприємства-виробника, що дозволить створити умови для надходження у сферу споживання якісної та безпечної продукції.

4. *Ініціювати розробку Кодексу усталеної практики для підприємств галузі:* створити ініціативну групу, яка б включала всі зацікавлені сторони; врахувати вітчизняний і міжнародний досвід; передбачити узгодження із законодавством з питань ліцензування, сертифікації, стандартизації й оподаткування господарської діяльності виробників лікєро-горілочної продукції.

5. *Визначити як пріоритетний напрям наукових досліджень* розробку механізму державного регулювання у лікєро-горілочній галузі, орієнтованого на захист здоров'я і життя населення; сприяти поширенню практики соціальної відповідальності суб'єктами господарювання; використовувати інституційний підхід для характеристики зацікавлених осіб та узгодження їхніх потреб.

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР // zakon1.rada.gov.ua.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV // zakon1.rada.gov.ua.
3. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 15.09.1995 №48 // zakon1.rada.gov.ua.
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 №1023-XII // zakon1.rada.gov.ua.
5. Питання Національної комісії України з Кодексу Аліментаріус: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 №903 // zakon1.rada.gov.ua.
6. Про вдосконалення управління підприємствами спиртової та лікєро-горілочної промисловості: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.1996 №701 // zakon1.rada.gov.ua.
7. Про затвердження Переліку товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації: Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 01.02.2005 №28 // zakon1.rada.gov.ua.
8. *Валович М.З.* Спиртова промисловість України у системі державного регулювання // Інноваційна економіка.— 2010.— №3.— С. 294—297.
9. *Вдовенко Н.М.* Роль держави в економічному і соціальному розвитку суспільства // Інноваційна економіка.— 2012.— №3/22.— С. 249—252.
10. *Галушкіна Т.П., Ліпанова О.В.* Доктрина екологізації споживчої політики в контексті ринкових трансформаційних зрушень // Економічні інновації.— 2011.— №44.— С. 66—78.
11. *Дикаленко М., Московчук Е.* Граммовержцы // Бізнес.— 2011.— №13.— С. 66—67.
12. *Дикаленко М., Московчук Е.* Сухой спирт // Бізнес.— 2009.— №50.— С. 70—72.
13. *Дрига А.Б.* Активізація акцизного оподаткування в регулюванні соціальних процесів // Фінанси України.— 2001.— №5.— С. 95—105.
14. *Коротун В.І.* Державне регулювання ринку підакцизних товарів в умовах дії Податкового кодексу України // Вісник Донецького національного університету.— Серія: В.— 2011.— №2.— С. 104—108.
15. *Крестьянполь Л.Ю.* Підвищення ефективності захисту алкогольних напоїв від фальсифікату // Технологічні комплекси.— 2012.— №1,2.— С. 218—226.
16. *Лихолат О.А., Вишнікіна О.В., Чмиленко Ф.О.* Контроль якості, безпеки й автентичності спиртвміщуючих напоїв // Вісник Дніпропетровського університету.— Серія: Хімія.— 2010.— Вип. 10, №3/1.— С. 5—10.

17. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (щодо збільшення доходів Державного бюджету для реалізації соціальних програм) // zakon.nau.ua.

18. Ринковий нагляд в Україні: реформи на шляху до європейського ринку / Документи з аналізу політики та планування інституційних змін / Міжнародний центр перспективних досліджень, Київ, 2011 // www.icps.com.ua/

19. *Хлебнікова І.І.* Стан і умови акцизного оподаткування // Актуальні проблеми економіки.– 2010.– №4. – С. 228–235.

20. *Чеботарьова Н.М.* Розвиток ліцензування у сфері роздрібної торгівлі соціально-небезпечними товарами // Економічний вісник Донбасу.– 2010.– №3. – С. 139–142.

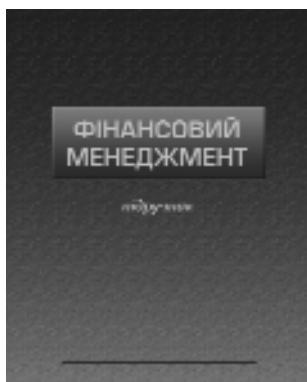
Стаття надійшла до редакції 19.06.2012.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансовий менеджмент: Підручник / За наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2011. – 506 с. Ціна без доставки – 112 грн.

Авторський колектив: **М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, М. П. Денисенко, О. А. Кириченко, О. І. Соскін, К. С. Горячева.**

Має гриф підручника від Міносвіти України.

У даному підручнику, котрий дає системне і змістовне уявлення щодо управління капіталом у всіх його формах. Комплекс питань, що стосуються фінансово-кредитних відносин на макро- і мікрорівні з точки зору міжнародних стандартів фінансового розвитку, дозволяє сформулювати у читача глибоке уявлення про взаємозв'язки комерційної діяльності підприємств з державним механізмом регулювання монетарної сфери через розробку і реалізацію фінансової і грошово-кредитної політики в Україні.

Включає тезаурус з більш як 700 понять, використаних у підручнику.

Представляє інтерес для студентів вищих навчальних закладів, наукових працівників, викладачів, аспірантів, практичних працівників, а також усіх тих, хто цікавиться фінансовим менеджментом.